

Lobbying made in Germany

Marcin Chęć

04.01.2022

Artykuł w skrócie:

- W marcu 2021 r. niemiecki parlament uchwalił federalną ustawę o lobbingu i wprowadził obowiązkowy rejestr przejrzystości. To istotna zmiana w systemie, w jakim dotychczas funkcjonowali niemieccy rzecznicy interesów;
- Nowe przepisy weszły w życie 1 stycznia 2022 r.;
- Już na etapie procedowania projekt był krytykowany przez środowiska polityczne, prawnicze i organizacje pozarządowe. Nie udało się rozwiać obaw, że nowe regulacje pozostawią szereg luk i nie poprawią transparentności w zakresie lobbingu;
- Przyjęcie nowych przepisów jest pokłosiem ujawnionej w 2020 r. afery, której centralną postacią stał się Philipp Amthor – wschodząca gwiazda polityczna CDU (niem. *Christlich Demokratische Union Deutschlands*, CDU). Natomiast przysłowiową „kropkę nad i” postawił skandal z udziałem dwóch innych polityków. Media ujawniły, iż Nikolas Löbel (CDU) i Georg Nüßlein (niem. *Die Christlich-Soziale Union in Bayern e. V.*, CSU) – w trakcie trwania pandemii COVID-19 – pośredniczyli w handlu maseczkami ochronnymi.

Philipp Amthor – prawnik, poseł,... lobbysta?

P. Amthor – urodzony w listopadzie 1992 r. w miasteczku Ueckermünde – wybrał studia prawnicze na Uniwersytecie im. Ernsta Moritza Arndt w Greifswald (2012-2017). Jednocześnie otrzymał stypendium Fundacji im. Konrada Adenauera i rozpoczął praktykę w niemieckiej filii kancelarii *White&Case*. Jego ambicje sięgały jednak wyżej – student prawa zamierzał wejść do świata polityki.

Już w 2008 r. zapisał się do struktur Chrześcijańskich Demokratów. Dzięki swojej aktywności partyjnej, w 2017 r. został wybrany do Bundestagu, gdzie zasiadał w parlamentarnych komisjach – do spraw europejskich i spraw międzynarodowych. Jednocześnie pisał się po szczeblach partyjnej hierarchii; już w 2018 r. zasiadał we władzach regionalnych partii. Dla niespełna trzydziestoletniego P. Amthora kariera w świecie wielkiej polityki wydawała się tylko kwestią czasu.

Jednak w czerwcu 2020 r. wszystko się zmieniło. Media obiegała wiadomość, iż czynny poseł do Bundestagu i pracownik *White&Case*, P. Amthor, rozpoczął pracę dla

amerykańskiej firmy z branży IT - *Augustus Intelligence Inc*¹. Dziennikarze śledczy przyjrzeni się powiązaniom młodego polityka ze spółką i szybko ustalili, iż w 2019 r. parlamentarzysta odbył kilka podróży zagranicznych (dwie do Nowego Jorku oraz jedną na Korsykę i do Saint Moritz) oraz rzekomo otrzymał m.in. udziały w akcjach amerykańskiego pracodawcy. Oczywiście P. Amthor zdecydowanie odrzucił stawiane mu zarzuty, wyrażając jednocześnie ubolewanie z powodu zaistniałego faktu (w mediach społecznościowych wprost stwierdził, że praca dla zagranicznej firmy była błędem). Publiczna skrucha nie uchroniła go jednak przed wszczęciem przez Bundestag postępowania mającego wyjaśnić, czy podróże zagraniczne naruszały wewnętrzny kodeks postępowania².

Z czasem, tzw. Amthorgate zaczęła zataczać coraz szersze kręgi – praca 27-letniego posła CDU stała się przyczynkiem do podgrzewanej przez kolejne dziennikarskie doniesienia dyskusji w mediach i na forum Bundestagu o roli lobbingu w niemieckim życiu publicznym. Tygodnik *Der Spiegel* zarzucił Amthorowi, że w 2018 r. wystosował pismo do ministra gospodarki i energii Petera Altmaiera z prośbą o „polityczne wsparcie” dla start-upu uruchamianego pod auspicjami *Augustus Intelligence Inc*³. Posłowie CDU starali się umniejszać błędy P. Amthora, twierdząc, że ułatwianie kontaktów przedstawicieli biznesu z decydentami politycznymi nie jest czymś nadzwyczajnym. Natomiast część klasy politycznej, m.in. Socjaldemokratyczna Partia Niemiec (niem. *Sozialdemokratische Partei Deutschlands*, SPD) domagała się nie tylko rezygnacji polityka CDU z wszelkich zajmowanych funkcji, ale i złożenia przez niego mandatu poselskiego.

Jednocześnie podniosły się głosy krytykujące aktualny stan prawny w zakresie rzecznictwa interesów w Niemczech. W ślad za tym pojawiły się także projekty zmian w przepisach.

Niemiecka specyfika lobbingu

Wcześniej w Niemczech nie istniał akt ustawodawczy odnoszący się całościowo do lobbingu (niem. *Interessensvertretung*). Nie obowiązywała ustawa podobna do polskiej (w RP rzecznictwo interesów reguluje ustawa z 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej

¹ <https://www.augustusai.com/>, dostęp: 28.03.2021.

² ipj/sri (dpa, AFP) *Young German legislator in trouble for lobby work*, <https://www.dw.com/en/young-german-legislator-in-trouble-for-lobby-work/a-53823113>, dostęp: 24.09.2020.

³ Ibidem.

w procesie stanowienia prawa⁴). Powyższy stan wynikał z historycznych uwarunkowań, które niemiecki oddział *Transparency International* opisał w raporcie *Lobbing w Niemczech* (2014 r.). Związki różnych grup interesu z decydentami politycznymi nazwano systemem reprezentacji interesów, a Niemcy – z uwagi na dużą popularność organizacji służących realizacji interesów różnych grup społecznych (zwłaszcza że decyzje podejmowane są na poziomie lokalnym, landowym lub federalnym) – określono jako „społeczeństwo stowarzyszeń”⁵.

W RFN lobbyści nie wypracowali jednolitego kodeksu postępowania, co wynika głównie z faktu, że działające w kraju organizacje branżowe są nieliczne. Do dwóch najważniejszych należy zaliczyć Niemieckie Towarzystwo Doradztwa Politycznego (niem. *Deutsche Gesellschaft für Politikberatung e.V.* – degepol) oraz Niemiecką Radę ds. Public Relations (niem. *Deutscher Rat für Public Relations*, DRPR). Degepol jest szczególnie aktywne w sektorze doradztwa politycznego i public affairs, a DRPR znane jest głównie z reprezentowania interesów swoich członków⁶.

Najważniejsze uregulowania dotyczące zasad rzecznictwa interesów w niemieckim ustawodawstwie znajdują się przede wszystkim w załączniku numer 2 do regulaminu Bundestagu (niem. *Geschäftsordnung des Deutschen Bundestages*), który uchwalono 21 września 1972 r. (niemiecki parlament był pierwszym w ówczesnej Europejskiej Wspólnocie Gospodarczej, który zajął się tą problematyką) w odniesieniu do podmiotów lobbujących w Bundestagu i rządzie federalnym (takiej listy nie posiada jednak Bundesrat – izba wyższa niemieckiego parlamentu⁷). Zgodnie z obowiązującymi rozwiązaniami, przewodniczący izby niższej parlamentu prowadzi dostępną publicznie listę. Zgłaszanie się organizacji prowadzących lobbing do tego wykazu jest jednak dobrowolne (w Polsce wpis do rejestru zawodowych lobbystów jest obligatoryjny). Dane wymagane do uwzględnienia we wpisie nie są obszerne i obejmują m.in. nazwę i siedzibę podmiotu, adres z numerem telefonu i telefaksu, adres poczty elektronicznej i domeny internetowej, aktualny

⁴ Ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa, Dz. U. z 2005 r. nr 169, poz. 1414.

⁵ R. Speth, *Lobbying in Germany*, Transparency International. Deutschland e.V., 2014. https://www.transparency.de/fileadmin/Redaktion/Publikationen/2014/Lobbying_in_Germany_TransparencyDeutschland_2014_EN.pdf, dostęp: 28.03.2021.

⁶ M. Glinowiecki, Ł. Księżopolski, Ł. Orzeł, B. Wielgo, C. Marzęda, *Public affairs w Polsce – rola, stan i perspektywy*, wyd. Fundacja Republikańska, październik 2019, str. 28, dostęp: 28.03.2021.

⁷ *Transparency of lobbying in Member States. Comparative analysis*, European Parliamentary Research Service, 2019, str. 22-23. <https://www.europarl.europa.eu/EPRS/Lobbying-transparency-comparative-analysis.pdf>, dostęp: 13.04.2021.

skład zarządu i kierownictwa podmiotu, obszar działania i listę członków oraz liczbę organizacji, które dany podmiot zrzesza. Co ciekawe, na liście nie ma informacji o wysokości budżetu organizacji. Aktualnie *Publiczny spis dotyczący rejestracji stowarzyszeń oraz ich przedstawicieli* liczy ok. 870 stron⁸. Wpis na listę umożliwia przedstawienie interesów takiej organizacji na forum parlamentu (w tym samym czasie na terenie Bundestagu może przebywać jednocześnie maksymalnie pięciu lobbystów reprezentujących tę samą organizację). Należy jednak podkreślić, iż powyższa lista nie ma żadnej mocy prawnej⁹.

Warto przypomnieć, że jeszcze do marca 2016 r. istniała alternatywna ścieżka dostępu do deputowanych. Rzecznicy interesu mogli zwrócić się wprost do poszczególnych frakcji politycznych zasiadających w Bundestagu. Gdy ich wniosek zyskiwał akceptację, administracja parlamentu wystawiała przepustkę upoważniającą do poruszania się po obiektach izby niższej. Rozwiązanie to było często stosowane przez podmioty, które nie mogły zostać wpisane na publiczną listę, a co więcej, miało też dodatkową zaletę – ani frakcja parlamentarna, ani lobbysta nie byli zobowiązani do ujawniania, kto wystawił upoważnienie lub dla kogo było ono wystawione. Ułatwienie to zostało zlikwidowane dopiero po długich bataliach sądowych i licznych zapytaniach ze strony *abgeordnetenwatch.de* – jednej z organizacji monitorujących aktywność lobbystów w niemieckim życiu publicznym. Sygnaliści – walcząc o wskazanie listy osób dysponujących powyższym zezwoleniem – powołali się na niemiecką ustawę o wolności informacji (niem. *Informationsfreiheitsgesetz*).

Regulacje pośrednio odnoszące się do lobbingu można także znaleźć w ustawie regulującej status deputowanego Bundestagu. Jeden z przepisów (niem. *Abgeordnetengesetz*, §44a) zabrania posłom Bundestagu przyjmowania pieniędzy lub wartościowych prezentów, jeśli są one wypłacane z tytułu oczekiwania, iż dany poseł będzie gotów zabiegać o interesy określonej grupy interesariuszy¹⁰.

W RFN najważniejszymi środowiskami monitorującymi działalność lobbingową są przede wszystkim media (szczególnie dziennikarze śledczy, np. ze stowarzyszenia *Netzwerk*

⁸ Aktuelle Fassung der öffentlichen Liste über die Registrierung von Verbänden und deren Vertretern, Deutscher Bundestag, <https://www.bundestag.de/resource/blob/189476/aa54cb41b2f0402c7118f66ae3ae62aa/lobbylisteaktuell-data.pdf>, dostęp: 17.09.2021.

⁹ *Transparency of lobbying in Member States...*, EPRS, 2019, str. 22-23.

¹⁰ Ustawa o stosunkach prawnych członków niemieckiego Bundestagu (niem. *Gesetz über die Rechtsverhältnisse der Mitglieder des Deutschen Bundestages*), https://www.gesetze-im-internet.de/abgg/_44a.html, dostęp: 26.09.2021.

Recherche, czy tygodników opiniotwórczych, np.: *Der Spiegel*, *Stern* czy *Focus*) **oraz organizacje obywatelskie** (m.in. *Lobbycontrol*, *Transparency International e.V.*, *Compact*, czy też wspomniana wyżej *abgeordnetenwatch.de*). **Oba środowiska dbają m.in. o zachowanie przejrzystości procesu stanowienia prawa i demokratycznych standardów.**

Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania, nie dziwi krytyczna opinia *Amnesty International* (AI) co do przejrzystości niemieckich procesów decyzyjnych i aktywności lobbystów. W marcu 2021 r. serwis informacyjny *Tagesschau* opublikował badania AI dotyczące lobbingu na poziomie landowym – wyniki były zaskakujące. **Okazało się, że kraje związkowe podejmują o wiele mniej wysiłków na rzecz ograniczenia wpływów lobbystów i uczciwości swoich polityków, niż rząd federalny.** AI oceniło, że najgorzej wypadły Brema i Meklemburgia-Pomorze Przednie, które otrzymały wynik 13% na możliwych 100%. Pozytywnym wyjątkiem – na poziomie związkowym – okazała się Turyngia (53%); natomiast rząd federalny uzyskał 46% według kryteriów przejrzystości¹¹.

Rejestr Przejrzystości – rewolucja czy ewolucja?

Przypadek dwuznacznej aktywności Philippa Amthora stał się przyczynkiem do dyskusji na temat regulacji dotyczących lobbingu w Niemczech. Jednak prawdziwym katalizatorem zmian stał się skandal z udziałem dwóch innych posłów do Bundestagu. **Media ujawniły, iż Nikolas Löbel (CDU) i Georg Nüßlein (CSU) byli uwikłani w skandal korupcyjny związany z zakupami maseczek ochronnych.** N. Löbel przyznał, że pośredniczył w transakcjach między firmami handlującymi maseczkami (jego firma – wg doniesień dziennikarzy – zainkasowała około 250 tys. euro prowizji za pośrednictwo w umowach zakupu masek między dostawcą z Badenii-Wirtembergii a dwoma prywatnymi firmami z Heidelbergu i Mannheim). W podobny sposób korzyści finansowe osiągnął także G. Nüßlein (rzekomo otrzymał prowizję w wysokości 660 tys. euro¹²).

¹¹ Przygotowano ocenę przejrzystości krajów związkowych na podstawie kryteriów, tj.: obowiązkowego rejestru lobbystów, wpływu zewnętrznego na projekty ustaw, zmian członków rządu w gospodarce po zakończeniu kadencji (przepisy dotyczące okresu karencji) i zasad postępowania posłów podczas wykonywania mandatu. *Kritik an Bundesländern: Leichtes Spiel für Lobbyisten*, <https://www.tagesschau.de/inland/transparency-deutschland-lobbyranking-101.html>, dostęp: 28.03.2021.

¹² Björn Dake, ARD Berlin, *Unionsabgeordnete beugen sich dem Druck*, <https://www.tagesschau.de/inland/innenpolitik/nuesslein-loebel-101.html>, dostęp: 28.03.2021.

Pod koniec marca 2021 r., po długich negocjacjach międzypartyjnych, Bundestag i Bundesrat przyjęły ustawę federalną o wprowadzeniu rejestru lobbingu w Bundestagu i rządzie federalnym – akt obliguje rzeczników interesów do wpisania się do publicznie dostępnego rejestru przejrzystości¹³. Ustawa weszła w życie 1 stycznia 2022 r.¹⁴

Zgodnie z najważniejszymi zmianami, obowiązkiem lobbystów będzie zgłaszanie do wykazu informacji o tym, kim są ich zleceniodawcy i ile wynoszą wydatki na działania lobbingsowe. Do rejestru zobowiązane będą wpisać się m.in. osoby lub podmioty, których przedmiotem działalności jest prowadzenie lobbingu albo reprezentowanie interesów osób/grup interesu. Dodatkowym kryterium będzie informacja, że lobbysta miał ponad 50 form komunikacji (np. spotkań, kontaktów telefonicznych lub za pośrednictwem poczty elektronicznej) z decydentami w okresie trzech miesięcy. Ponadto w spisie znajdzie się także informacja o rocznej kwocie wydatków na rzecznictwo interesów poniesionych przez lobbystę. Dodatkowo, spotkania w ministerstwach powinny być rejestrowane do poziomu kierowników poszczególnych wydziałów. Naruszenia będą traktowane jako wykroczenia administracyjne (wprowadzono np. grzywnę w wysokości do 50 tys. euro w przypadku umyślnego naruszenia obowiązujących reguł i do 25 tys. euro w przypadku ich nieumyślnego złamania). Przewidziano także inne kary – np. cofnięcie przepustek upoważniających do wejścia do obiektów Bundestagu. Rzecznicy interesu również będą musieli przestrzegać postanowień kodeksu postępowania, który określi zasady uczciwego reprezentowania interesów ich zleceniodawców – dokument powstanie w ciągu kilku najbliższych miesięcy¹⁵.

¹³ M.Rau. *Prawnoporównawcze ujęcie lobbingu w wybranych państwach*; Gesetz zur Einführung eines Lobbyregisters für die Interessenvertretung gegenüber dem Deutschen Bundestag und gegenüber der Bundesregierung (Lobbyregistergesetz – LobbyRG) str. 13, https://iws.gov.pl/wp-content/uploads/2021/05/TWS_Rau-M._Prawnoporownawcze-ujecie-lobbingu-w-wybranych-panstwach.pdf, dostęp: 11.09.2021.

¹⁴ C. Rajan, M. Hanna, U. Olgemoeller, *Germany enacts new federal lobbying law and mandatory register*, <https://www.allenoverly.com/en-gb/germany/news-and-insights/publications/germany-enacts-new-federal-lobbying-law-and-mandatory-register>, dostęp 12.04.2021.

¹⁵ B. Dake, *Bundestag verabschiedet Lobbyregister*, <https://www.tagesschau.de/inland/innenpolitik/lobbyregister-109.html>, dostęp: 29.03.2021.

Za dużo wyjątków, brak śladu legislacyjnego

Bundestag nie wykorzystał jednak w pełni sprzyjającego klimatu politycznego do wprowadzenia zmian¹⁶. Krytycy uchwalonych rozwiązań wskazują na dwa zasadnicze problemy. Po pierwsze, wprowadzono zbyt daleko idącą liczbę wyjątków. W grupie podmiotów wyłączonych z obowiązkowego wpisu do rejestru znalazły się związki zawodowe i stowarzyszenia pracodawców, fundacje polityczne, a także kościoły i wspólnoty wyznaniowe. Jednym z wyjątków jest także sytuacja, gdy lobbing będzie dozwolony – bez uprzedniej rejestracji – w przypadku jednostek „realizujących wyłącznie własne interesy” niezależnie od tego, czy ich interes osobisty ma charakter przedsiębiorczy lub inny¹⁷. Eksperti wskazali, że ustawodawca nie rozwinął pojęcia „jednostki” w tym kontekście, w szczególności pojęcia indywidualnych interesów¹⁸, a to tworzy pole do nadinterpretacji.

Po drugie, i chyba ważniejsze, nie wprowadzono tzw. śladu legislacyjnego, czego stanowczo domagały się zarówno organizacje monitorujące przejrzystość życia publicznego, jak i partie polityczne (np. Zieloni)¹⁹. Instrument ten służy do monitorowania zmian (poprawek, skreśleń, etc.) wprowadzanych przez urzędników w trakcie prac nad danym projektem. To – zdaniem krytyków przyjętych rozwiązań – faktycznie utrudni monitorowanie kto, i w jakim zakresie miał wpływ na treść przepisów. Pojawiły się głosy zarówno ze strony organizacji pozarządowych (np. *Alliance for Lobby Transparency*), jak i zrzeszeń biznesowych (np. *Federalny Związek Przemysłu Niemieckiego – Bundesverband der Deutschen Industrie e.V.*, BDI), wzywające do dalszych prac, które doprowadzą do pełnej przejrzystości aktywności lobbystów w Niemczech²⁰. Eksperti wskazują także, że w systemie znalazły się przepisy ułatwiające omijanie nowych regulacji. Przykładowo, lobbysta będzie zobligowany do zgłoszenia spotkania z ministrem czy naczelnikiem wydziału w urzędzie, ale nie będzie musiał przedstawiać dokładnego tematu rozmowy. Ponadto nie ma on obowiązku zgłaszać spotkania z asystentami/doradcami

¹⁶ C. Rajan, M. Hanna, U. Olgemoeller, *Germany enacts new federal lobbying law...*, <https://www.allenoverly.com/en-gb/germany/news-and-insights/publications/germany-enacts-new-federal-lobbying-law-and-mandatory-register>, dostęp: 12.04.2021.

¹⁷ M. Rau, *Prawnoporównawcze ujęcie lobbyingu...*, https://iws.gov.pl/wp-content/uploads/2021/05/IWS_Rau-M._Prawnoporownawcze-ujecie-lobbyingu-w-wybranych-panstwach.pdf, dostęp: 11.09.2021.

¹⁸ C. Rajan, M. Hanna, U. Olgemoeller, *Germany enacts new federal lobbying law...*, <https://www.allenoverly.com/en-gb/germany/news-and-insights/publications/germany-enacts-new-federal-lobbying-law-and-mandatory-register>, dostęp: 12.04.2021.

¹⁹ Ibidem.

²⁰ Ibidem.

decydentów, nawet jeśli osoby te są bezpośrednio zaangażowane w prace nad określonym zagadnieniem. A taka luka, przynajmniej hipotetycznie, umożliwi ukrycie przed opinią publiczną przebiegu procesów decyzyjnych²¹.

Niezatapialny...

Na zakończenie warto wspomnieć o losie samego Philippa Amthora – ostatecznie burza medialno-polityczna nie przekreśliła jego kariery. W marcu 2021 r. media doniosły, że uzyskał on nominację partyjną na 1. miejsce listy wyborczej CDU w regionie Meklemburgia-Pomorze Przednie. Młodego polityka poparła zdecydowana większość delegatów w regionie (na ogólną liczbę 147 oddanych głosów, za P. Amthorem było 130 delegatów, przeciwko – 17, natomiast 3 wstrzymało się od głosu). Do chwili uzyskania nominacji ani prokuratura w Berlinie, ani Bundestag nie stwierdziły żadnych konkretnych naruszeń prawa, których dopuściłby się polityk²². Ostatecznie, P. Amthor uzyskał mandat poselski w wyborach parlamentarnych do Bundestagu (wrzesień 2021 r.)²³.

Tymczasem po drugiej stronie Atlantyku amerykański *Augustus Intelligence* w kwietniu 2021 r. złożył wniosek o upadłość na mocy amerykańskiego prawa na podstawie rozdziału 11 Kodeksu Upadłościowego w sądzie okręgowym w stanie Delaware (Sprawa nr 21-10744)²⁴. Jednocześnie amerykańska Komisja Papierów Wartościowych i Giełd od marca 2021 r. prowadzi dochodzenie w sprawie *Augustus Intelligence* pod kątem oceny działań byłych menedżerów w zakresie pozyskiwania kapitału dla start-upów²⁵. Nie był to jednak koniec kłopotów firmy. W połowie października 2021 r. media obiegała wiadomość, że Wolfgang

²¹ Deutsche Welle, *Fighting corruption. Germany gets a lobby register*, <https://www.dw.com/en/fighting-corruption-germany-gets-a-lobby-register/a-56808321>, dostęp: 30.03.2021.

²² Jmi / dpa *Das comeback des Philipp Amthor*, <https://www.welt.de/politik/deutschland/article227762761/Philipp-Amthor-Comeback-auf-Listenplatz-eins.html>, dostęp: 22.04.2021.

²³ A. Becker „*Philipp Amthor bekommt neuen Job in der CDU-Fraktion*” <https://www.nordkurier.de/mecklenburg-vorpommern/philipp-amthor-bekommt-neuen-job-in-der-cdu-fraktion-1446319612.html>, dostęp: 15.12.2021.

²⁴ C. Schotz „*New Chapter 11 Filing – Augustus Intelligence Inc.*” <https://www.csbankruptcyblog.com/2021/04/articles/recent-developments/new-chapter-11-filing-augustus-intelligence-inc/>, dostęp: 11.09.2021.

²⁵ sebe, „*Augustus Intelligence stellt Insolvenzantrag in den USA*” <https://www.welt.de/wirtschaft/article230691185/Augustus-Intelligence-stellt-Insolvenzantrag-Boersenaufsicht-ermittelt.html>, dostęp: 26.09.2021.

Haupt, założyciel *Augustus Intelligence*, zginął w katastrofie helikoptera. Okoliczności wypadku badają niemieckie organy śledcze²⁶.

Podsumowanie

Przyjęte w Niemczech przepisy to zdecydowanie krok w dobrym kierunku. Bundestag zdecydował się wreszcie na zwiększenie kontroli nad działalnością lobbystów poprzez wprowadzenie szeregu zmian, z których kluczową jest obowiązkowy rejestr przejrzystości. Nie bez znaczenia podczas prac nad ustawą był kontekst polityczny – partie rządzące w Niemczech w 2021 r. weszły w okres wyborczy, którego zwieńczeniem stała się zmiana na stanowisku kanclerza po odejściu Angeli Merkel (grudzień 2021 r.). Nie można więc mieć żadnych wątpliwości, że zaproponowane zmiany nie były podyktowane wyłącznie poczuciem przyzwoitości polityków. Po serii skandali na styku lobbingu i polityki oczywiste stało się, że tym razem wyborcy i media nie zapomną szybko egoistycznych działań niektórych z nich. Bez względu na motywacje polityków, nastąpiła znacząca zmiana w dotychczasowym systemie działania lobbystów.

Niedosyt pozostawiają jednak luki, jakie nadal będą istnieć w tym systemie i to mimo apeli środowisk eksperckich. **Brak „śladu legislacyjnego” i liczne wyjątki od zasady rejestracji to dwie główne słabości nowych przepisów, które z pewnością będą wykorzystywane zarówno przez lobbystów, jak i polityków do ukrywania przed opinią publiczną swoich kontaktów.** Niemniej jednak uczyniony został ważny krok ku zmianom na lepsze, choć skuteczność funkcjonowania nowych przepisów będzie podlegała ocenie dopiero po ich wejściu w życie w 2022 r.

²⁶ J. Buchner „Augustus-Intelligence-Gründer stirbt bei Hubschrauberabsturz”
<https://www.stern.de/wirtschaft/news/wolfgang-haupt--augustus-intelligence-gruender-stirbt-bei-hubschrauberabsturz-30848794.html>, dostęp: 15.12.2021.

Źródła:

Augustus Intelligence Inc., <https://www.augustusai.com/> (dostęp: 28.03.2021).

ipj/sri (dpa, AFP) Young German legislator in trouble for lobby work, <https://www.dw.com/en/young-german-legislator-in-trouble-for-lobby-work/a-53823113> (dostęp: 24.09.2020).

R. Speth, Lobbying in Germany, Transparency International. Deutschland e.V., 2014. https://www.transparency.de/fileadmin/Redaktion/Publikationen/2014/Lobbying_in_Germany_TransparencyDeutschland_2014_EN.pdf (dostęp: 28.03.2021)

M. Glinowiecki, Ł. Książkowski, Ł. Orzeł, B. Wielgo, C. Marzęda, Public affairs w Polsce – rola, stan i perspektywy, wyd. Fundacja Republikańska, październik 2019, str. 28 (dostęp: 28.03.2021).

Transparency of lobbying in Member States. Comparative analysis, European Parliamentary Research Service, <https://www.europarl.europa.eu/EPRS/Lobbying-transparency-comparative-analysis.pdf>, 2019, str. 22. (dostęp: 27.03.2021).

<https://www.bundestag.de/resource/blob/189476/aa54cb41b2f0402c7118f66ae3ae62aa/lobby-listeaktuell-data.pdf> (dostęp: 17/09..2021).

Ustawa o stosunkach prawnych członków niemieckiego Bundestagu (Gesetz über die Rechtsverhältnisse der Mitglieder des Deutschen Bundestages https://www.gesetze-im-internet.de/abgg/___44a.html (dostęp: 13.04.2021).

Kritik an Bundesländern: Leichtes Spiel für Lobbyisten, <https://www.tagesschau.de/inland/transparency-deutschland-lobbyranking-101.html> (dostęp: 28.03.2021).

B. Dake, ARD Berlin, Unionsabgeordnete beugen sich dem Druck, <https://www.tagesschau.de/inland/innenpolitik/nuesslein-loebel-101.html> (dostęp: 28.03.2021).

M.Rau, Prawnoporównawcze ujęcie lobbyingu w wybranych państwach, https://iws.gov.pl/wp-content/uploads/2021/05/IWS_Rau-M._Prawnoporownawcze-ujecie-lobbyingu-w-wybranych-panstwach.pdf (dostęp: 11.09.2021 r.).

C. Rajan, M. Hanna, U. Olgemoeller, Germany enacts new federal lobbying law and mandatory register, <https://www.allenoverly.com/en-gb/germany/news-and-insights/publications/germany-enacts-new-federal-lobbying-law-and-mandatory-register> (dostęp 12.04.2021).

B. Dake, Bundestag verabschiedet Lobbyregister, <https://www.tagesschau.de/inland/innenpolitik/lobbyregister-109.html> (dostęp: 29.03.2021)

C. Rajan, M. Hanna, U. Olgemoeller, Germany enacts new federal lobbying law..., <https://www.allenoverly.com/en-gb/germany/news-and-insights/publications/germany-enacts-new-federal-lobbying-law-and-mandatory-register> (dostęp 12.04.2021).

Deutsche Welle, Fighting corruption. Germany gets a lobby register, <https://www.dw.com/en/fighting-corruption-germany-gets-a-lobby-register/a-56808321> (dostęp: 30.03.2021)

jmi/dpa Das comeback des Philipp Amthor, <https://www.welt.de/politik/deutschland/article227762761/Philipp-Amthor-Comeback-auf-Listenplatz-eins.html> (dostęp: 22.04.2021).

C. Schotz „New Chapter 11 Filing – Augustus Intelligence Inc.” <https://www.csbankruptcyblog.com/2021/04/articles/recent-developments/new-chapter-11-filing-augustus-intelligence-inc/> (dostęp: 11.09.2021).

sebe, „Augustus Intelligence stellt Insolvenzantrag in den USA” <https://www.welt.de/wirtschaft/article230691185/Augustus-Intelligence-stellt-Insolvenzantrag-Boersenaufsicht-ermittelt.html> (dostęp: 26.09.2021)

A. Becker „Philipp Amthor bekommt neuen Job in der CDU-Fraktion” <https://www.nordkurier.de/mecklenburg-vorpommern/philipp-amthor-bekommt-neuen-job-in-der-cdu-fraktion-1446319612.html> (dostęp: 15.12.2021)

J. Buchner „Augustus-Intelligence-Gründer stirbt bei Hubschrauberabsturz” <https://www.stern.de/wirtschaft/news/wolfgang-haupt--augustus-intelligence-gruender-stirbt-bei-hubschrauberabsturz-30848794.html> (dostęp: 15.12.2021)

Ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20051691414> (dostęp: 15.12.2021)

O AUTORZE

Marcin Chęć. Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego, a także studiów podyplomowych na Uczelni Łazarskiego (MBA) i w Szkole Głównej Handlowej (Public Relations). Jego zainteresowania obejmują szeroko rozumianą politykę międzynarodową oraz Public Affairs i komunikację.

JEŻELI DOCENIASZ NASZĄ PRACĘ, DOŁĄCZ DO GRONA NASZYCH DARCZYŃCÓW!

Z otrzymanych funduszy sfinansujemy powstanie kolejnych publikacji.

Możliwość wsparcia to bezpośrednia wpłata na konto Instytutu Nowej Europy: 95 2530 0008
2090 1053 7214 0001 tytułem: „darowizna na cele statutowe”.